

TosfosInEnglish.com

ואין למוחקו בשביל כך -

And this phrase of 'אי בהדי דקא אזלי וכו' כחו הוא' should not be deleted on account of this difficulty, that it is אין דרכן של בנ"א להתבונן בדרכים -

דלענין כדי שלא ילכו כל כך בחוזק שיתנו ויזיקו דרכו להתבונן שפיר⁹ -

For it is customary for people to concentrate properly, regarding that they should not walk so forcefully that they should fling objects and cause damage through this בור המתגלגל -

ולהכי פריך כחו הוא ויתחייב המגלגל הכל ולא בעל התקלה¹⁰ -

And therefore the גמרא correctly asks that if the בור המתגלגל did damage while it was in motion then indeed it is כחו, and therefore the מגלגל should be totally liable; but the owner of the obstacle should not be liable.¹¹

פטור anticipates a difficulty with the ruling that the בעל התקלה should be:

ואף על גב דלגבי כלב שנטל החררה והלך לגדיש כולי (לקמן ד' כא, ב) -

And even though regarding the case in the משנה where a dog took a smoldering biscuit and went to a stack of grain, etc. The dog set the גדיש on fire through the burning coal attached to the biscuit. The משנה there rules what is the liability of the dog's owner -

ופריך בגמרא (דף כג, א) וליחייב בעל הגחלת נמי שהוא בעל התקלה¹² -

And the גמרא asks; that the owner of the coal should also be liable, for he is the owner of the damaging agent. Similarly here too, why does תוספות maintain that only the חייב is מגלגל; according to the גמרא there, the בעל התקלה should also be חייב!

תוספות distinguishes between our case and the case of the dog:

היינו משום דכלב לאו בר דעה הוא אבל הכא המקלקל¹³ בר דעה הוא -

That is because the dog has no intelligence; therefore it is only fitting that the בעל התקלה share in the liability; however, here the damager (the kicker) has intelligence; he knows what he is doing, therefore there is no reason to hold the בעל התקלה liable.

⁹ People may not be that careful when they walk that they should not trod on objects (as the גמרא states in המניח), however, they should be careful enough when they walk not to kick objects that will cause damage.

¹⁰ If the בעל התקלה would (also) be (partially) liable, there would be no point in asking כחו הוא. Even though the מגלגל is אמ"ה ר"נ אות קפד ובל"י אות קמב. See צד השוה בעל התקלה can be חייב only through a צד השוה. See רש"י (see footnote # 49) (תחלת עשייתו לנזק) וצע"ג; [תוספות maintained that the בעל התקלה is a תולדה דאש according to רש"י (see footnote # 7), where the מגלגל is פטור. According to תוספות that the מגלגל is חייב (because people do not fling stones) it may perhaps not be considered a תולדה דאש.]

¹¹ We must therefore conclude that the בור המתגלגל did not do any damage while it was in motion, for then it would be כחו and the מגלגל would be חייב as an אדם המזיק, and no צד השוה would be required. Therefore, we must say that the בור המתגלגל did damage after it came to a rest, and someone tripped on it.

¹² The גמרא there answered that the בעל הגחלת guarded the גחלת, therefore he is פטור.

¹³ The marginal note amends this to read המגלגל (instead of המקלקל).

פטור is בעל התקלה, בעל דעה is מזיק, the actual will now prove this point, תוספות

תדע דאם הדליק אש ובא אחר ושרף טלית חבירו -

You know that this is true; for if someone lit a fire and another person came and burnt a third person's טלית in this fire -

או חפר בור ובא אחר ודחף שור חבירו לתוכו אין סברא שיתחייב בעל הבור או בעל האש¹⁴ -

Or if someone dug a pit and another person came and pushed a third person's ox into the pit; it is illogical that the owner of the pit or the owner of the fire should be liable. Here too, if the מגלגל is a בר דעה, the בעל הבור is פטור.¹⁵

בני דעה was previously discussing the case where the stone was kicked by people who are בני דעה. Now תוספות discusses the case where the stone was kicked by animals.

והמגלגל ברגלי בהמה אם הזיק בהדי דאזלי יתחייבו שניהם בעל הבהמה ובעל התקלה¹⁶ -

And if it was kicked by the רגלי בהמה; if it caused damage while in motion, both the owner of the בהמה and the owner of the תקלה will be held liable.

תוספות anticipates a difficulty:

והא דאמרינן לקמן בפרק הפרה¹⁷ (ד' נג,ב) שור ואדם שדחפו לבור -

And that which רבא states later in פרק הפרה; regarding an ox and a person who pushed someone into a pit, that -

לענין נזקין כולן חייבין דמשמע אפילו בעל הבור -

Regarding payment for damages, all are liable (the בעל, the השור and the אדם). This would contradict that which (הבור). **This indicates that even the בעל הבור is חייב.** This would contradict that which תוספות previously maintained that if a בר דעה caused the damage then the בעל התקלה is פטור. Here too since the אדם pushed him into the בור, the בעל הבור should be פטור.¹⁸

תוספות responds:

צריך לומר דמיירי אדם בלא כוונה דכיון דאין בכוונה כלל חייב בעל הבור כמו האדם -

¹⁴ The תורה holds the בעל הבור ובעל האש liable for acts that occur naturally through their negligence; but not for damages that were caused by active intervention of בני דעה. See קפז (- קפה).

¹⁵ [Even though] It is possible to differentiate between the cases which תוספות brings, where the person did the damage willfully, and the case of מגלגל where the kicking was not premeditated. Nevertheless, once it is established that by an אדם המזיק the בעל התקלה is פטור, it should be applied universally (whenever the מזיק is negligent).

¹⁶ The בעל הבהמה will pay one fourth (since it is צרורות [the בעל הבהמה is responsible (at most) for half the damage] and צרורות pays a נזק (חצי נזק), and the בעל התקלה will either pay three fourths or one half of the נזק, depending on the חכמים ור' נתן (לקמן נג,א) and רשות הניזק (and צרורות) רגל. The מהרש"א asks that חייב is only in the הניזק and the בעל התקלה (who is חייב as a תולדה דבור) is only חייב ברה"ר? He answers that it was התיזה. See also 'Thinking it over' # 2.

¹⁷ The אמר רבא שור ואדם שדחפו לבור לענין נזקין כולן חייבין לענין ארבעה דברים ודמי ולדות אדם. אמר רבא שור ואדם שדחפו לבור לענין נזקין כולן חייבין לענין ארבעה דברים ודמי ולדות אדם. אמר רבא שור ואדם שדחפו לבור לענין נזקין כולן חייבין לענין ארבעה דברים ודמי ולדות אדם. אמר רבא שור ואדם שדחפו לבור לענין נזקין כולן חייבין לענין ארבעה דברים ודמי ולדות אדם.

¹⁸ See 'Thinking it over' # 3.

It will be necessary to say that there we are discussing a case where the person caused the damage unintentionally, and since it was completely unintentional, the בעל הבור is liable, as is the person who pushed.¹⁹

anticipates an additional necessary qualification:

והא דאמרינן (שם) לענין ד' דברים²⁰ ודמי ולדות אדם חייב -

And that which רבא states there, that regarding the 'four things' and the payment for the aborted fetuses; only the man is חייב; but not the בעל השור ובעל הבור -

qualifies:

האי ד' דברים היינו נזק²¹ צער וריפוי ושבת -

These ד' דברים refer to נזק צער וריפוי ושבת -

אבל בושת אין חייב עד שיתכוין כדאמר בהחובל (לקמן דף פו,א) -

However, the person is not liable for בושת unless there is intent, as the משנה states in החובל (פרק הפרה) **are** discussing a situation where the אדם had no intent to damage (that is why the בעל הבור is [also] חייב). If there is no intent there is no בושת, therefore we must conclude that the ד' דברים are to the exclusion of בושת.

ולא הוי כארבעה דברים דלעיל²² דהתם לא חשיב נזק -

And those ד' דברים mentioned there (in פרק הפרה) are not like the ד' דברים mentioned previously in our גמרא; for in our גמרא we do not include נזק in the ד' דברים, however in פרק הפרה we do not include בושת in the ד' דברים.

anticipates one final clarification:

והא דאמר (לקמן נג,ב) לענין כופר²³ ושלשים של עבד²⁴ שור חייב -

And that which רבא stated (in פרק הפרה) regarding כופר and the thirty שקלים payable to the owner of an עבד כנעני, that (only) the owner of the ox is חייב; not the

¹⁹ If it is done unintentionally, it is similar as if it was done by an animal; where תוספות previously cited that the בעל the shares in the liability. See 'Thinking it over' # 4.

²⁰ When a person wounds another person he is liable for five types of payment; נזק, צער, ריפוי, שבת, בושת. רבא there just stated that concerning נזיקין all three (בעל הבור, בעל השור, והאדם) are liable. However regarding the ד' דברים and דמי ולדות only the אדם is חייב. Seemingly the ד' דברים would be referring to all the payments except for נזק, which was mentioned in the previous case. There is however a difficulty with that assumption as תוספות continues to explain.

²¹ Seemingly the שור ובור also have to pay for נזק (as mentioned previously חייבין כולם). (לענין נזיקין כולם חייבין). רבא may mean to say that only אדם is חייב for all the ד' דברים (the שור ובור are only חייב for one of them [the נזק]).

²² ה,ב.

²³ If a שור kills a person the בעל השור is liable to pay כופר (the value of either the מזיק or the נזק) to the heirs of the deceased.

²⁴ If a שור kills an עבד כנעני, the בעל השור pays thirty שקלים to the master of the עבד. In either case (by כופר or by שלשים) the ox is stoned to death.

- בעל הבור nor the אדם

צריך לומר דהיינו דוקא בכוונה אף על גב דלא הוי דומיא דאדם -

It is necessary to say that this is only in a case where the ox gored **with intent**; **even though** it will turn out that the case where the ox (alone) is liable **is not similar** to the case(s) where the **person** is liable. The ox gored בכוונה, but the person damaged בכוונה. The reason we must assume that the ox gored is because if -

דבשלא בכוונה ליכא כופר ושלשים של עבד²⁵ **כדאיתא בשילהי שור שנגח ד' וה' (לקמן ד' מג,א):**

It was without כוונה there is no כופר payment or thirty שקלים for the killing of the **עבד**, as it is taught in the end of **וה' שור שנגח ד' וה'**.

SUMMARY

accepts the גירסא of 'אי בהדי דקא אזלי קמזקי היינו כחו'. The מגלגל is considered a פושע, for people should be careful not to fling items when they walk. A damage which was caused jointly by a בעל התקלה and another agent depends; if the damage was caused by a דעה, בר דעה, the בעל התקלה is פטור (if the מזיק was a פושע); however if it was done by an animal or by an אדם שלא בכוונה כלל, the בעל התקלה is also liable.

THINKING IT OVER

1. תוספות (in explaining רש"י) states that for the בעל התקלה the בור המתגלגל would be considered גורם, if it was מזיק while in motion.²⁶ Seemingly רש"י can also be גורם that ואי בהדי דאזלי קמזקי היינו אש²⁷

2. The תוספות²⁸ maintains that the בעל התקלה is חייב משום בור. Seemingly מהרש"א stated previously that the בעל התקלה is חייב משום אש²⁹ and אש is חייב ברשות הניזק.³⁰ What is the מהרש"א's question?!

3. תוספות asks regarding שור ואדם שדחפו לבור, why the בעל הבור is חייב (since we maintain that when a דעה is מזיק, the בעל התקלה is פטור).³¹ Why did not תוספות ask why the בעל השור is חייב?³² Would the בעל השור be חייב?³³

²⁵ There is כופר ושלשים only when there is a חיוב סקילה on the שור; there is a חיוב סקילה only when there is intent.

²⁶ See footnotes # 7 & 8.

²⁷ אמ"ה וסוכ"ד אות יא.

²⁸ See footnote # 16.

²⁹ See footnote # 7.

³⁰ See # 62 and (ויד) אמ"ה.

³¹ See footnote # 18.

³² נח"מ.

³³ See אמ"ה.

4. It would seem that in the case of בהדי דקאזלי אדם והזיקו בור המתגלגל ברגלי אדם, where the אדם alone is חייב, the אדם המתגלגל would be considered a פושע; he is negligent for not taking a precaution not to fling the תקלה. However it cannot be considered as a premeditated act of להזיק כוונתו. In the case of שור ואדם שדחפו לבור where the דין is כולם חייבים (including the בעל הבור), the אדם was not מזיק בכוונה (as (otherwise he would not be אונס);³⁴ however it is considered a פשיעה, not an אונס (otherwise he would not be מזיק בכוונה);³⁵ Why by the בור המתגלגל is the בעל התקלה פטור, and by בעל התקלה is חייב?³⁶ and by שור ואדם שדחפו לבור the אדם is חייב!

³⁴ See footnote # 19.

³⁵ See [לענין ד' דברים פטור] כז,א (רוח שאינה מצויה).

³⁶ See חדושי ר"נ אות קפח.